

EVROPSKI PARLAMENT

2004

2009

Odbor za mednarodno trgovino

ZAČASNO
2005/2247(INI)

24.1.2006

OSNUTEK POROČILA

o izidih ministrske konference Svetovne trgovinske organizacije v Hongkongu
(2005/2247(INI))

Odbor za mednarodno trgovino

Poročevalec: Georgios Papastamkos

VSEBINA

	Stran
PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA.....	3
OBRAZLOŽITEV.....	7

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

o izidih ministrske konference Svetovne trgovinske organizacije v Hongkongu (2005/2247(INI))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju ministrske deklaracije šeste ministrske konference Svetovne trgovinske organizacije (STO), sprejete dne 18. decembra 2005¹,
 - ob upoštevanju sklepnih deklaracij parlamentarne konference STO, ki je potekala od 12. do 15. decembra 2005 in od 25. do 26. novembra 2004,
 - ob upoštevanju svoje resolucije z dne 1. decembra 2005 o pripravah na šesto ministrsko konferenco STO v Hongkongu²,
 - ob upoštevanju sklepov Sveta o Razvojni agendi STO iz Dohe po izredni seji Sveta za zunanje zadeve v Luksemburgu dne 18. oktobra 2005 (13378/05),
 - ob upoštevanju svoje resolucije z dne 12. 5. 2005 o oceni kroga pogajanj iz Dohe po sklepu generalnega sveta STO z dne 1. avgusta 2004³,
 - ob upoštevanju sklepa Generalnega sveta STO z dne 1. avgusta 2004⁴,
 - ob upoštevanju ministrske deklaracije STO iz Dohe z dne 14. novembra 2001⁵,
 - ob upoštevanju svojih prejšnjih resolucij: z dne 15. decembra 1999 o tretji ministrski konferenci STO v Seattlu⁶, z dne 13. decembra 2001 o zasedanju STO v Katarju⁷ in z dne 25. septembra 2003 o peti ministrski konferenci STO v Cancúnu⁸
 - ob upoštevanju Sutherlandovega poročila "Prihodnost STO: obravnavanje institucionalnih izzivov novega tisočletja"⁹,
 - ob upoštevanju svoje resolucije z dne 9. marca 2005 o predlogu Uredbe Sveta o uporabi sheme splošnih tarifnih preferencialov¹⁰,
 - ob upoštevanju člena 45 svojega Poslovnika,
 - ob upoštevanju poročila Odbora za mednarodno trgovino in mnenj Odbora za regionalni razvoj, Odbora za kmetijstvo in razvoj podeželja, Odbora za industrijo, raziskave in energetiko ter Odbora za ekonomske in monetarne zadeve (A6-0000/2006),
- A. ker večstranski trgovinski sistem, ki ga pooseblja STO, prispeva k večji varnosti, preglednosti in stabilnosti mednarodne trgovine in k boljšemu usmerjanju globalizacije s pomočjo večstranskih pravil in ukrepov ter sodnih poravnjav sporov,

¹ Dokument številka 05-6248, oznaka dokumenta WT/MIN(05)/DEC)

² Sprejeta besedila, 1.12.2005, P6_TA(2005)0461.

³ Sprejeta besedila, 12.5.2005, P6_TA(2005)0182.

⁴ Dokument številka 04-3297, oznaka dokumenta WT/L/579)

⁵ Dokument številka 01-5859, oznaka dokumenta WT/MIN/(01)/DEC/1)

⁶ UL C 296, 18. 10. 2000, str. 121.

⁷ UL C 177 E, 25. 7. 2002, str. 290.

⁸ UL C 77 E, 26.3.2004, str. 393.

⁹ Poročilo posvetovalnega odbora generalnega direktorja Supachaija Panitchpakdija, STO, december 2004.

¹⁰ Sprejeta besedila, 9.3.2005, P6_TA-PROV(2005)0066.

- B. ker je lahko uspešen zaključek kroga pogajanj iz Dohe, ki bi resnično omogočil nadaljnjo liberalizacijo trgovine in strožja večstranska pravila, pomemben dejavnik pri spodbujanju svetovne gospodarske rasti, razvoja in zaposlovanja, ki lahko učinkovito prispeva k vključevanju držav v razvoju v svetovno gospodarstvo,
- C. ker ima Evropska unija že vse od začetka vodilno vlogo v krogu pogajanj iz Dohe in ker je ponudila pomembne in verodostojne rešitve na vseh pogajalskih področjih, vključno s kmetijstvom, medtem ko druge razvite države in napredne države v razvoju niso pokazale enake prožnosti in enake ravni pripravljenosti za prevzem odgovornosti,
- D. ker naperi, da bi krog pogajanj iz Dohe zaključili v dogovorjenem roku, to je v letu 2006, ne smejo ogroziti cilja, ki je kar najboljši in uravnotežen izid pogajanj,
- E. ker mora krog pogajanj iz Dohe doseči razvoju naklonjen izid na vseh pogajalskih področjih, še posebej na tistih, ki so v interesu najmanj razvitih držav,
- F. ker je bil dosežen dogovor o končnem datumu odprave izvoznih subvencij za kmetijstvo, na področju domače podpore in dostopa do trga pa ni bil dosežen primerljiv napredek,
- G. ker je dostop na trg nekmetijskih izdelkov za Evropsko unijo, pa tudi za države v razvoju, veliko pridobitev, saj velik delež njihove trgovine predstavljajo industrijski izdelki, za katere pri trgovanju z drugimi državami v razvoju veljajo velike carinske ovire,
- H. ker na področju storitev sedanja pogajalski pristop ni prinesel zadovoljivih rezultatov; ker je cilj, za katerega si prizadeva EU, resnična nadaljnja liberalizacija, s tem da se ohranijo cilji nacionalnih politik članic STO in njihova pravica do samostojnega urejanja javnih storitev,
- I. ker bi izpopolnitev pravil STO v zvezi s trgovinskimi olajšavami, izvozom pod ceno in drugimi pravili koristila vsem članicam STO, saj bi izboljšala pravno varnost, znižala stroške trgovinskih transakcij in preprečila zlorabo in pretirano zaščito,
- J. ker sta proces globalizacije in vloga STO pogosto napačno predstavljena in razumljena in ker se pojavlja potreba po večji odgovornosti in preglednosti znotraj STO,
 - 1. ponovno izraža svojo zavezanost večstranskemu pristopu k trgovinski politiki in podporo STO kot glavnemu forumu za vodenje procesa globalizacije; poudarja, da bi neuspeh večstranskih pogajanj in premik k dvostranskim/regionalnim sporazumom vodil v neuravnotežen proces liberalizacije in neenakomeren razvoj, ki bi bil uničujoč predvsem za države v razvoju;
 - 2. obžaluje počasno napredovanje dosedanjih pogajanj in že vnaprej nizko zastavljene cilje ministrske konference v Hongkongu; vendar izraža zadovoljstvo, da vsaj na ključnih področjih ministrska deklaracija utira pot nadaljnjim pogajanjem;
 - 3. vztraja, da je treba vsa ključna pogajalska področja obravnavati vzporedno, enako kot samostojna pogajanja in s podobno visoko zastavljenimi cilji;
 - 4. ponovno poudarja potrebo po tem, da se spoštuje večnamenski značaj kmetijstva Evropske unije;

5. opozarja, da je zaradi reforme SKP v letu 2003 Evropska unija močno zmanjšala domačo podporo, ki izkrivlja trgovino;
6. poudarja pomen ponudbe Evropske unije, da bi do leta 2013 odpravili sistem izvoznih nadomestil, in vztraja, da morajo države članice STO istočasno narediti enak premik na področju izvoznih kreditov, državnih trgovinskih podjetij in pomoči v hrani;
7. ugotavlja, da je za dostop na trg potrebna določena stopnja prožnosti z uporabo formule znižanja tarif na eni in določitev občutljivih proizvodov na drugi strani; poudarja možnost, da bi države v razvoju lahko same določile svoje posebne proizvode; s tem v zvezi pozdravlja določitev enotnega niza posebnih kazalcev;
8. pozdravlja sporazum o odpravi izvoznih subvencij za bombaž do leta 2006 in določbo o dajatev prostem dostopu brez kvot za najmanj razvite države; vseeno pa obžaluje premajhen napredek pri domačih subvencijah;
9. obžaluje, da ni bil dosežen nikakršen napredek pri vzpostavitvi registra za vina in žgane pijače in tudi ne pri zaščiti geografskih označb za druge izdelke; opozarja, da so ti elementi bistveni za vsestransko sprejemljiv izid pogajanj;
10. poziva k prizadevanjem za kar najboljše rezultate pogajanj o pristopu na trg nekmetskih izdelkov (NAMA), kar bi resnično zagotovilo nove možnosti dostopa na trg, vključno s trgovino znotraj področja južne poloble, in sicer z znatnim znižanjem veljavnih stopenj; poziva napredne države v razvoju, naj prevzamejo svoj delež odgovornosti, in pojasnjuje, da mora izid odražati sporazumno sprejeto načelo o nepopolni vzajemnosti;
11. pozdravlja sporazum o uporabi švicarske formule za znižanje tarif; vendar poudarja, da določitev mnogovrstnih količnikov ne sme zmanjšati usklajevalnega učinka takšne formule; podpira upoštevanje sektorskih pobud v tistih sektorjih, ki so izvozno zanimivi za EU;
12. ugotavlja tudi, da morajo vsi trgovinski partnerji odpraviti svoje neupravičene netarifne ovire in opozarja na strateški pomen tega dejanja;
13. obžaluje, da ni bil dosežen nikakršen napredek na področju storitev in poziva k intenzivnejšim pogajanjem, ob upoštevanju interesov šibkih in ranljivih gospodarskih sistemov; obžaluje dejstvo, da sklepna deklaracija ne postavlja nobenih količinskih ciljev, ki bi jih morale vsebovati predložene revidirane ponudbe; ponovno poudarja, da liberalizacija ne sme poseči na področja zdravstvenih, izobraževalnih in avdiovizualnih storitev;
14. še enkrat poudarja, da mora uspešen zaključek pogajanj temeljiti na zavezanosti dejanskim koristim razvoja na vseh pogajalskih področjih, kar je še posebej v interesu najmanj razvitih držav (LDSs), in da mora prispevati k doseganju razvojnih ciljev tisočletja;
15. pozdravlja sporazum v zvezi z določbo o pristopu na trg, oproščenem dajatev in kvot, za najmanj razvite države; vendar obžaluje, da ostaja možnost omejitev za proizvode, ki so za najmanj razvite države ključnega pomena, odprta, medtem ko so takšne omejitve za napredne države v razvoju neobvezne; poziva razvite države in napredne države v

razvoju, naj sledijo modelu, ki ga ponuja Evropska unija s svojo pobudo "vse razen orožja";

16. meni, da bi bila, ob posebni in diferencirani obravnavi, ki mora biti sestavni del sporazumov STO, nadaljnje postopno odpiranje trga jug-jug in zavezanost strožjim večstranskim pravilom koristna za gospodarski razvoj in vključevanje držav v razvoju v svetovno gospodarstvo;
17. poudarja pomen ustrezne tehnične pomoči državam v razvoju, da bodo lažje sprejele nove obveze, se prilagodile reformam in učinkovito izvajale pravila STO; poudarja tudi potrebo po spodbujanju šibkih in ranljivih gospodarstev, da trgovino vključijo v svojo nacionalno razvojno politiko in v strategije zmanjšanja revščine; podpira širitev 'pomoči za trgovino' na države v razvoju, da bi se s tem okrepila njihova trgovinska in izvozna zmogljivost, razširila njihova proizvodna osnova in da bi se carinski viri nadomestili z drugimi finančnimi viri;
18. pozdravlja dosednji napredek pri pogajanjih o trgovinskih olajšavah; poziva k sprejetju večstranskih obvez za zagotavljanje večje pravne varnosti ter za poenostavitev in posodobitev trgovinskih postopkov; še posebej poudarja pomen usmerjene tehnične pomoči na tem področju;
19. poudarja pomen spodbujanja javne in politične podpore večstranskemu trgovinskemu sistemu STO; poudarja potrebo po boljšem informiranju javnosti in doslednejšem upoštevanju javnega mnenja; s tem v zvezi ponovno poudarja parlamentarno razsežnost, ki pomembno prispeva h krepitvi demokratične odgovornosti in odprtosti do državljanov;
20. izraža pripravljenost, da preko različnih stikov, ki jih članice lahko vzdržujejo z ustreznimi telesi v državah, s katerimi Evropska unija deli interese, pozitivno prispeva k pogajalskemu procesu;
21. opozarja, kako pomembno je, da Komisija Evropski parlament v celoti seznanja s strategijo EU po Hongkongu in s potekom pogajanj ter da se z njim posvetuje;
22. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji ter parlamentom držav članic, držav pristopnic in držav kandidatk, generalnemu direktorju STO in predsedniku Medparlamentarne unije.

OBRAZLOŽITEV

Ηράκλειτος [έρη] "το αντίζουν συμφέρον και εκ των διαφερόντων καλλίστην αρμονίαν και πάντα κατ' έριν γίνεσθαι"

Αριστοτέλης, Ηθικά Νικομάχεια, Θ2.1155 β 5

Heraklit [je rekel], da pomaga tisto, kar se nam protivi, najlepša melodija prihaja iz različnih tonov in vse stvari nastanejo skozi nasprotja"

Aristotel, Nikomahova etika, Knjiga 8I

1. Ministrska konferenca Svetovne trgovinske organizacije v Hongkongu: omejena pričakovanja – skromni rezultati

Cilj tega poročila, pripravljene na lastno pobudo, je ponuditi oceno pogajalskega kroga iz Dohe po šesti ministrski konferenci STO v Hongkongu (13. – 18. december 2005).

Sedanji krog večstranskih trgovinskih pogajanj, ki poteka od novembra 2001, je po skupnih prizadevanjih, da se zaključi pred koncem leta 2006, sedaj stopil v svojo sklepno fazo.

Prejšnje faze pogajanj – v Dohi, Hongkongu, Cancúnu in Ženevi – so razkrile velike razlike v pričakovanjih, pristopih in strategijah glavnih udeležencev in pokazale na težave, ki na vseh pogajalskih področjih spremljajo prizadevanja za doseganje kar najboljših in uravnoveženih izidov. Posledica tega je bila, da se je napredek večkrat izkazal kot varljiv, mnogi vmesni roki so bili zamujeni in pogajanja niso tako napredovala, kot bi upali in pričakovali.

Zaradi popolnega poloma pete ministrske konference v Cancúnu septembra 2003 in nedodelanega okvira, ki ga je sprejel generalni svet STO avgusta 2004, je bil začetni cilj srečanja v Hongkongu jasneje določiti ta okvir in doseči preboj z določitvijo načinov pristopa k številnim ključnim pogajalskim področjem, kot so kmetijstvo, dostop do trga nekmetijskih izdelkov in storitev, pa tudi doseči sporazum o obsežnem razvojnem paketu ter obenem spodbujati napredek v drugih delih pogajanj. Ker pa so ključna vprašanja v zvezi z dostopom na trg kmetijskih izdelkov predolgo tičala na mrtvi točki in ker ostali pomembni akterji niso pokazali dovolj prožnosti, je bilo treba raven pričakovanj, vezanih na ta dogodek, znižati, in celo preden se je ministrska konferenca začela, je postalo jasno, da bo možno doseči le skromne rezultate.

Parlamentarno spremljanje pogajanj v Hongkongu – Evropski parlament je v Hongkongu zastopala parlamentarna delegacija – je 15. decembra 2005 privedlo do sprejetja skupne deklaracije Medparlamentarne unije in Evropskega parlamenta. Čeprav je bil ta prispevek nedvomno pozitiven, sedanja ureditev po kakovostni plati še vedno ne premore ustreznega foruma, ki bi zagotovil demokratično odgovornost in odprtost STO. Delegaciji Evropskega parlamenta so bile v pomoč informacije o pogajalski strategiji Evropske unije in splošnem napredku, doseženem na pogajanjih pred in med konferenco v Hongkongu, ki sta ji jih posredovala Evropska komisija in predsedstvo Združenega kraljestva.

To poročilo govori o omejenih rezultatih, doseženih v Hongkongu. Opozarja tudi na veliko količino dela, ki ga je še treba opraviti, vsebuje sporočilo podpore pogajalcem Evropske unije in usmerja pozornost na naslednje faze pogajanj.

2. Rezultati konference po temah

Ta del temelji na besedilu ministrske deklaracije s posebnim sklicevanjem na pogajalska izhodišča Evropske unije.

2.1 Kmetijstvo

Vprašanje kmetijskih izdelkov je veliko držav v razvoju in razvitih držav označilo kot ključno za celotna pogajanja, s čimer sta Evropska unija in še posebej ZDA prešli v defenzivo. Zato je bilo potrebno, če naj bi pogajanja na drugih področjih napredovala, preseči ta zastoj. Konferenca v Hongkongu je, kot je navedeno v nadaljevanju, nudila dragocen prispevek k nekaterim vidikom obravnavanega sklopa vprašanj:

- Dosežen je bil sporazum o dokončni odpravi vseh oblik izvoznih subvencij do leta 2013, ko naj bi se končala tudi sedaj veljavna ureditev področja AKP. Vendar pa bo ta datum, zato da bi zagotovili vzporednost med izvoznimi nadomestili in drugimi oblikami izvoznih subvencij, kot so na primer izvozni krediti, izvozna državna trgovinska podjetja in pomoč v hrani, potrjen šele po izpolnitvi ustreznih predpisov s področja teh dejavnosti. Druga vprašanja, kot na primer občutna znižanja subvencij, do katerih naj bi prišlo pred letom 2013, tudi še ostajajo nerešena.
- Glede domače podpore je bilo sklenjeno, da se določijo trije pasovi za znižanje in izvede večje linearno zmanjšanje na višjih ravneh pomoči (višji pasovi). Videti je tudi, da je prišlo do določenega zblizanja stališč glede skupnih ukrepov podpore (AMS), glede celotnega znižanja domače pomoči, ki izkrivlja trgovino, in glede meja *de minimis*. Poleg tega so se dogovorili za pregled meril "zelenega paketa".
- V zvezi s zapletenim vprašanjem dostopa na trg, na primer znižanjem kmetijskih tarif, ni bil dosežen bistven napredek. Videti je, da je prišlo do dogovora o sprejetju štiripasovnega sistema nižanja tarif – vendar ne na mejah omenjenih pasov –, do dogovora o velikosti znižanj in o drugih vprašanjih, kot so izbira in posebno obravnavanje občutljivih izdelkov, delovanje posebnega varnostnega mehanizma itd.
- Omenjeno je bilo nadaljevanje dela na področju geografskih označb (vzpostavitev registra za vina in žgane pijače ter razširitev zaščite geografskih označb na druge izdelke), vendar napredek na tem za EU ključnem področju ni bil zabeležen.
- V zvezi z bombažem so se dogovorili, da bodo razvite države v letu 2006 ukinile izvozne subvencije in bodo izvozu bombaža iz najmanj razvitih držav omogočile carin prost dostop brez kvot, in to od začetka obdobja veljavnosti tega ukrepa dalje. Vendar pa ni bil dosežen nikakršen premik na pomembnem področju domače podpore.

2.2 Dostop do nekmetijskega trga (NAMA)

Delni napredek pri nekmetijskih pogajanjih je do neke mere zadostil potrebi EU in drugih razvitih držav po sprejetju postopnega nižanja tarif in privedel do sprejetja 'švicarske formule' za odpravo ali znižanje tarif. Dogovorili so se tudi za posebno obravnavo držav v razvoju, ki bo na področju nižanja tarif vključila načelo asimetrične vzajemnosti.

Čeprav je sprejetje švicarske formule izjemno pomembno, bo težke odločitve, ki se nanašajo na velikost tarifnih znižanj (s sprejetjem količnikov) in na določitev njihove začetne stopnje, potrebno sprejeti do 30. aprila 2006. Deklaracija tudi spodbuja člane, da ponudijo predloge za obravnavo netarifnih ovir (NTB).

2.3 Storitve

V zvezi s storitvami je bil zgolj omenjen napredek, dosežen po zaslugi vključitve splošnega

sporazuma o trgovini in storitvah (GATS) v sporazum iz avgusta 2004. Podana je bila tudi izjava članic o intenziviranju pogajanj v skladu s prilogo C ministrske deklaracije iz Hongkonga. Konferenca ni dosegla nobenega pomembnega napredka glede nadaljnje liberalizacije mednarodne trgovine in storitev, kar pomeni, da bo sedaj potrebno doseči zelo velik napredek na večstranski in na dvostranski osnovi, če naj bi dosegli cilje kroga pogajanj v Dohi. Za Evropsko unijo je napredek na tem področju izjemno pomemben za razvoj njenega gospodarstva in za zaposlovanje.

2.4 Trgovina in razvoj

V zvezi s podporo državam v razvoju in njihovemu lažjemu vključevanju v globalno gospodarstvo je bilo sprejetih veliko sklepov:

- Odprava – do leta 2008 ali najkasneje do začetka obdobja veljavnosti – tarifnih in količinskih omejitev za izvoz iz najmanj razvitih držav. Vendar bodo to koncesijo podelile le razvite države in tiste države v razvoju, "ki bodo zase menile, da to lahko storijo", in omejitve se bodo lahko ohranile za do 3 odstotke tarifnih postavk. Ministrska deklaracija se nanaša tudi na ukrepe za olajšanje transakcij in poenostavitev pravil o poreklu, povečanje tehnične podpore, spodbujanje ustanavljanja institucij itd.
- Bolj aktivno vključevanje STO v napore mednarodnih organizacij in posameznih držav za ureditev področja 'pomoči za trgovino', s čimer bi omogočili najmanj razvitim državam, da okrepijo svoje proizvodne in izvozne zmogljivosti, pa tudi potrebno trgovinsko infrastrukturo.
- Ponovna ocena in nadaljnja krepitev strategije STO na področju zagotavljanja tehnične pomoči in načrtovanja usposabljanja za države v razvoju.

2.5 Razno

V zvezi z vsemi drugimi vprašanji (na primer s pravili STO, trgovinskimi vidiki pravic intelektualne lastnine (TRIPS), okoljem, trgovinskimi olajšavami, izvajanjem obstoječih sporazumov, malimi gospodarstvi, trgovino in prenosom tehnologij, e-trgovino, sodelovanjem z drugimi mednarodnimi organizacijami itd.) ni konferenca v Hongkongu v bistvu dodala nič novega, je le potrdila pravni red in pozvala sodelujoče članice, naj nadaljujejo in okrepijo pogajanja.

3. Splošna ocena

Izid konference v Hongkongu, če gledamo nanjo kot na celoto, lahko glede na okoliščine označimo kot pozitiven, čeprav so dejanski rezultati skromni, saj pri mnogih zelo pomembnih vprašanjih ni prišlo do nikakršnega ustvarjalnega preboja. Sporazumeli so se o paketu razvojnih ukrepov in, kar je še pomembnejše, države članice so ponovno izrazile zavezanost uspešnemu zaključku pogajalskega kroga do konca leta 2006 in določile številne vmesne roke za doseg tega cilja.

Evropska unija je še enkrat veliko prispevala k temu pozitivnemu rezultatu, s tem ko je sprejela pogojno zavezo za odpravo izvoznih subvencij najkasneje v letu 2013. Vendar ni jasno, ali je bilo s to koncesijo veliko pridobljeno, bodisi v drugih delih kmetijskih pogajanj ali na drugih ključnih področjih.

Večje napredne države v razvoju še naprej zavračajo predlog Evropske unije o dostopu na trg

kmetijskih izdelkov, kljub dejstvu, da ta predlog pomeni precejšnje žrtvovanje za naše podeželske skupnosti, in doslej so zavračale tudi vsakršne pomembne koncesije na področju dostopa na trg nekmetijskih izdelkov in storitev. Ta odnos je še toliko bolj zaskrbljujoč, če pomislimo, da so to države z najvišjo stopnjo zaščite in da imajo te države v rokah ključ razvoja revnejših držav preko spodbujanja trgovine jug-jug.

Čeprav morajo biti in tudi bodo, skrbi, povezane z razvojem, še naprej v središču teh pogajanj, jih ne sme prekriti enostransko uveljavljanje interesov velikih kmetijskih izvoznikov, niti se ne sme za njimi skrivati zaščitništvo.

Evropska unija je v različnih fazah pogajanj igrala vodilno vlogo pri sprejemanju ukrepov v korist najrevnejših članic, kot so ukrepi za dostop do zdravil, carine prost dostop brez kvot za najmanj razvite države in za bombaž. Čeprav so tudi druge članice pred in med ministrsko konferenco v Hongkongu sprejele obveze na teh področjih, te obveze niso tako daljnosežne (carin prost dostop brez kvot, bombaž) oziroma se še ne izvajajo tako dosledno (dostop do zdravil), kot je to v primeru Evropske unije.

Evropska unija je skupaj z drugimi razvitimi državami članicami predstavila tudi idejo "brezplačni krog" v korist najrevnejših držav; te lahko s takšnimi pobudami veliko pridobijo, med drugim večjo pomoč za trgovino, medtem ko se od njih le malo pričakuje.

Nadaljnje enostranske koncesije Evropske unije na področju kmetijstva bi v tej fazi nedvomno ogrozile izvajanje naše reformirane SKP in bi le malo ali nič koristile tistim državam, za katere je bil razvojni načrt narejen.

Zato je čas, da se pozornost pogajalcev pomakne na druga pomembna pogajalska področja, kot so dostop na trg nekmetijskih izdelkov, storitve, pa tudi trgovinske olajšave in vprašanja pravil, s ciljem določiti načine in ukrepe, ki bodo resnično spremenili mednarodno trgovino.

To bi bilo v interesu Evropske unije, katere udeležba v krogu pogajanj v Dohi mora ostati usklajena s cilji hitrejše rasti, zaposlovanja in konkurenčnosti, kot je to opredeljeno v njeni lizbonski strategiji. To bi bilo tudi v interesu tistih mnogih držav v razvoju, ki uživajo trenutne oziroma potencialne primerjalne prednosti v sektorjih industrije in storitev, in za katere bi izključno kmetijski krog pomenil precejšnjo izgubo priložnosti.

4. Po Hongkongu

Konferenca v Hongkongu je pokazala, da ostaja pot do uspešnega zaključka kroga odprta. Vendar je ta pot polna lukenj in se lahko kmalu konča v brezpotju.

Videti je, da politična volja obstaja, vendar se stališča še zelo razlikujejo in osredotočenje pogajanj skoraj izključno na področje kmetijstva do sedaj ni dovoljevalo, da bi se kompromisi v zvezi s posameznimi vprašanji, tako pomembni v tej zaključni fazi, udejanili.

Videli bomo, ali bo tako tesne roke, kot so bili določeni v Hongkongu, možno izpolnjevati.

Zdaj, ko se članice STO podajajo v najtežje faze pogajanj, bi bilo morda koristno postaviti celoten proces v širšo perspektivo.

Vse strani bi se morale zavedati, da zanesljive alternative večstranskemu trgovinskemu sistemu ni, ko gre za zagotavljanje gospodarske integracije in razvoja, učinkovitega upravljanja vse večje medsebojne gospodarske odvisnosti ter mirnega in pravičnega reševanja sporov. Uspešen zaključek pogajalskega kroga v Dohi bi okrepil in razširil mednarodno trgovino in razvoj ter omogočil pravičnejši in učinkovitejši mednarodni trgovinski sistem v korist vseh držav članic. Poleg tega bi preprečeval širjenje zaščitništva. Prav tako bi lahko uspeh pogajalskega kroga v Dohi v času, ko je potreba po mednarodnih institucijah in po

vodenju politike na svetovni ravni večja, kot je to možno zagotoviti, pomembno spodbudil mednarodno sodelovanje in integracijo v celoti.

V okviru STO sicer je nekaj prostora za razmišljanje o razvoju revnih držav z juga, zaščito okolja in socialno odgovornost, vendar se je treba zavedati, da STO ni v celoti razvojna, še manj pa okoljska ali socialna organizacija. V bistvu je to specializirana organizacija s posebnimi pristojnostmi in nalogami, ki se tičejo mednarodne trgovine. Ker so jo preobložili z zadevami, ki presegajo 'trgovinska vprašanja', in jih pretirano izpostavili v deklaraciji iz Dohe, je to dodatno otežilo pogajanja. Te težave pa se še povečujejo zaradi pomanjkanja demokracije v odnosih med STO in civilno družbo in zaradi nezadostnih naporov na področju komunikacij in informiranja.

Poleg tega je smer, v katero so do sedaj šla pogajanja, to je stran od čedalje bolj heterogene sestave STO, pokazala, da premiki v smeri urejanja tistih področij domače gospodarske politike držav članic, na katerih se trgovinska politika sooča z odpori, povzročajo zastoj v pogajanjih in nenehne prekinitve v komunikaciji.

V času pred pogajanja v Hongkongu in na sami konferenci je Evropska unija nadaljevala s spodbujanjem celovite vizije pogajalskega kroga v Dohi in si istočasno prizadevala za nadaljnjo liberalizacijo mednarodne trgovine izdelkov in storitev ter za krepitev večstranskih pravil in ukrepov ter spodbujala in podpirala razvojne napore najrevnejših držav sveta. Zahvaljujoč neutrudljivim naporom skupine spretnih pogajalcev Evropske komisije, enotnosti njenih držav članic in podpori Evropskega parlamenta, je Evropska unija lahko ponudila pomembne, verodostojne in konstruktivne predloge za vse teme, obravnavane na pogajanjih v Hongkongu. Evropska unija bo v naslednjih mesecih prav gotovo nadaljevala s svojimi prizadevanji in se še bolj dejavno vključila v napore za zagotovitev uspešnega zaključka kroga pogajanj.

Odskočno desko za pogajalska izhodišča Evropske unije in njen objektivni referenčni okvir predstavlja pravni red, ki ureja njen notranji trg. Kognitivna projekcija evropskega modela upravljanja, ki temelji na normativni moči, je v širšem okviru svetovnega trgovinskega upravljanja v nasprotju z manj urejenim in manj zavezujočim sistemom STO. Bolj ko postaja stabilen in celovit ureditveni sistem STO in večje ko je globalno upravljanje, bližji postaja večstranski trgovinski sistem evropskemu modelu zunanjega delovanja.